

**การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการ
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี**

**DEVELOPING RECREATION LEADERSHIP KNOWLEDGE ENHANCEMENT
TRAINING PROGRAM FOR UNDERGRADUATE STUDENTS**

ทรงพล เพ็ชรทอง*

สุวิมล ตั้งสัจพจน์**

กุลยา ตันติผลาชีวะ***

กรัณท์ธรัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์****

Songpon Petthong*

Suvimon Tangsujjapoj**

Kulaya Tantiplachiva***

Karuntharut Boonchuytanasit****

ABSTRACT

The purposes of this research were to construct recreation leadership knowledge enhancement training program for undergraduate students and to evaluate the efficiency of recreation leadership training program which was established by the researcher. Subjects were 60 undergraduate students of Rajabhat Nakhonsawan University experiment group 30 and control group 30. They were selected by arranging the test score of understand recreation leadership training program and match-paired method.

Research instruments were: - 1) recreation leadership knowledge enhancement training program was examined appropriateness and congruence by 5 leisure experts; 2) the reliability of recreation leadership knowledge enhancement test (K.R. 20) was 0.77 and; 3) the index of congruence of that was questionnaire designed by researcher for evaluating recreation leadership knowledge enhancement training

* บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานันทนาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ประธานควบคุมปริญาานิพนธ์

*** รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการควบคุมปริญาานิพนธ์

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรรมการควบคุมปริญาานิพนธ์

program was in the range of 0.6 – 1.0. Data were analyzed by mean, standard deviation and t-test.

Findings were found that after attending recreation training program: 1) the experiment group had better changed the knowledge and understand in recreation leadership than before training at the significant level of statistic at .05; 2) the experiment group moreover after attending program, the experiment group had better different changed in knowledge and understand recreation leadership than the control group at the significant level of statistic at .05; and 3) participants satisfied the training program at high appropriateness

Keyword : recreation leadership, training program , undergraduate students

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาตรี โปรรแกรมวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเรียงคะแนนจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้นำนันทนาการและนำมาจับคู่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ 1) หลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องแล้วจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนันทนาการจำนวน 5 ท่าน 2) แบบทดสอบความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร K.R. 20 ของ Kuder – Richardson เท่ากับ 0.77 และ 3) แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมหลังจากเข้ารับการอบรม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ในช่วง 0.6 – 1.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีความสอดคล้องกันในประเด็น ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการด้วยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในผู้นำนันทนาการพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการที่ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการ ที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้เข้ารับการอบรม เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเป็นผู้นำนันทนาการ หลักสูตรฝึกอบรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี

บทนำ

ในยุคปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกำลังเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วไม่หยุดยั้งและการเพิ่มขึ้นของประชากรที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดมีการแข่งขันกันสูงขึ้นทั้งในเรื่องของหน้าที่การทำงานและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน และสิ่งที่กำลังสวนทางกันและถดถอยลงไปเรื่อยๆคือสุขภาพของมนุษย์ จนทำให้มนุษย์ในยุคปัจจุบันนี้มีปัญหาในความเสี่ยงของทั้งในเรื่องสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตของมนุษย์ในโลกเกิดมีปัญหาลุกลามมากมาย เนื่องมาจากความเจริญทางเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ทำให้คนเกิดความเครียด ไม่มีกำลังใจ เหนื่อยหน่าย กิจกรรมนันทนาการจึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญกับบุคคลทุกเพศทุกวัย (สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ, 2546 ก: 1)

สุวิมล (2540: 95) กล่าวว่า บุคคลากรทางนันทนาการในประเทศไทยยังมีน้อยที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะทางวิชาชีพ ในต่างประเทศนั้น นันทนาการได้รับการยกระดับเป็นสาขาวิชาเฉพาะ และได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพ โดยมีองค์ความรู้ที่เป็นความจำเพาะของสาขาวิชา ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ฉะนั้นนันทนาการจึงเป็นการศึกษาทางวิชาชีพ มีลักษณะเฉพาะของการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาคนให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้ที่เป็ผู้นำนันทนาการ

ผู้นำนันทนาการ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของนันทนาการเป็นอย่างดีและนอกจากจะมีความรู้แล้วยังต้องสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงจะเป็นผู้นำนันทนาการที่ดีได้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการศึกษาผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีผลต่อการสร้างเสริมความเป็นผู้นำนันทนาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการ เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญขอโปรแกรมนันทนาการเพื่อเป็นสื่อในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางด้านนันทนาการและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และยังสามารถทำให้กิจกรรมนันทนาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และยังสามารถนำโปรแกรมนันทนาการไปปรับใช้ในหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมนันทนาการที่มีผลต่อการเสริมสร้างความรู้การเป็นผู้ดำเนินนันทนาการสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีและเพื่อเป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างความรู้การเป็นผู้ดำเนินนันทนาการสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีและผู้สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 124 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบง่าย จากนักศึกษาโปรแกรมวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 124 คน โดยทำการวัด Pre-test โดยแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้ดำเนินนันทนาการและนำมาเป็นกลุ่มทดลอง โดยวิธีการเรียงคะแนน และนำมาจับคู่ แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้ดำเนินนันทนาการ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้การเป็นผู้ดำเนินนันทนาการ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงดีกว่าในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้ดำเนินนันทนาการดีกว่าก่อนการทดลอง
2. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้ดำเนินนันทนาการดีกว่ากลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมความรู้การเป็นผู้ดำเนินนันทนาการ 8 สัปดาห์ ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งค่าความเหมาะสมอยู่ในช่วง 3.20 – 3.80 และค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.6 – 1.0
2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้ดำเนินนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งได้ผ่านการทดสอบความยากง่าย (P) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 และค่าอำนาจจำแนก (R) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.2 และนำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร K.R. 20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ซึ่งยอมรับค่าความเชื่อมั่นที่ 0.77

3. แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าตรงกับความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.6 – 1.0

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย เปรียบเทียบความเป็นผู้นำนันทนาการของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม t-test (บุญชม, 2545: 112 - 115)

กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (Dependent Sample)

กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระแก่กัน (Independent Sample)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 1 แสดงผลเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม

รายการ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	P
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
ความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการ	18.03	3.65	24.76	2.54	9.810	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้นำนันทนาการดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 แสดงผลเปรียบเทียบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการ ภายหลังจากทดลอง

รายการ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	P
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
ความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการ	24.76	2.54	18.03	4.03	7.729	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมในเรื่องความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้นำนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 30 คน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ความ เหมาะสม
1. เนื้อหาวิชาของการฝึกอบรม			
1.1 ความหมายของนันทนาการ	3.50	.57	มาก
1.2 ความหมายของผู้ดำเนินนันทนาการ	3.23	.62	มาก
1.3 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม	3.43	.67	มาก
1.4 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการประเภทการเล่นและการละเล่น พื้นเมือง	3.36	.76	มาก
1.5 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะและดนตรี	3.30	.59	มาก
1.6 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการประเภทการเต้นรำและกิจกรรมเข้า จังหวะ	3.20	.55	มาก
1.7 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการประเภทการละครและบทบาทสมมุติ	3.40	.56	มาก
1.8 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการประเภทงานอดิเรก	3.23	.63	มาก
1.9 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการนอกสถานที่และนันทนาการ กลางแจ้ง	3.27	.64	มาก
1.10 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการในโปรแกรมการท่องเที่ยว	3.27	.64	มาก
1.11 ความรู้ในกิจกรรมนันทนาการ เด็ก ผู้สูงอายุและกลุ่มบุคคล พิเศษ	3.20	.61	มาก
1.12 ความรู้ในการบริหารจัดการเวลากับผู้ดำเนินนันทนาการ	3.27	.58	มาก
1.13 ความรู้ในผู้ดำเนินนันทนาการกับการจัดโครงการนันทนาการ	3.20	.61	มาก
2. การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.27	.64	มาก
3. กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม	3.20	.71	มาก
4. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	3.37	.67	มาก
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม	3.17	.70	มาก
6. สถานที่ในการฝึกอบรม	3.20	.67	มาก
7. ระยะเวลาในการฝึกอบรม	3.10	.76	มาก
8. เอกสารประกอบการฝึกอบรม	3.20	.76	มาก
9. การวัดและประเมินผล	3.23	.68	มาก
10. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรผู้ให้การอบรม	3.33	.61	มาก
รวม	3.27	.65	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าในภาพรวมจากความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.27)

การอภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการครั้งนี้ ผลปรากฏว่าโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผลของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับน้อย (2524: 49) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม ดังนี้ การกำหนดหัวข้อวิชา และหมวดหัวข้อวิชา การกำหนดวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา การกำหนดเทคนิคการฝึกอบรม การเตรียมเอกสารและอุปกรณ์ ด้านเนื้อหาในการฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการประเภท การเป็นผู้นำนันทนาการประเภทเกม การเป็นผู้นำนันทนาการประเภทการเล่นและการเล่นพื้นเมือง การเป็นผู้นำนันทนาการประเภทศิลปะและดนตรี การเป็นผู้นำนันทนาการนันทนาการประเภทการเต้นรำและกิจกรรมเข้าจังหวะซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล (2547: 16) ที่กล่าวถึงกิจกรรมนันทนาการว่า แบ่งออกเป็น 8 ประเภทคือ ศิลปะ และหัตถกรรม สิ่งแวดล้อมนอกสถานที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ด้านจิตใจและการใช้ภาษา ดนตรี งานอดิเรก เกม การเต้นรำ การแสดงละคร และจากเนื้อหาภายในหลักสูตรดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ยังได้สอดคล้องกับ Farrell and Lundegren (1999:173-220) ที่ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการออกเป็น 9 ประเภทด้วยกันคือ ศิลปะ หัตถกรรม การเต้นรำ การแสดงละคร กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพลง เกมและกีฬา นันทนาการทางสังคม และอาสาสมัคร

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ในด้านความสอดคล้องพบว่า สอดคล้องกันในทุกประเด็น และในด้านความเหมาะสมของหลักสูตรพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการเป็นผู้นำนันทนาการอย่างแท้จริง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้จริง

ผลของทดสอบสมมติฐานการพบว่า 1) กลุ่มทดลองหลังจากได้รับการฝึกอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองหลังจากเข้ารับการฝึกอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำนันทนาการดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการมีความสอดคล้อง มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความรู้การเป็นผู้นำนันทนาการได้จริง เนื่องจากภายหลังการฝึกอบรมกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทำแบบทดสอบที่เพิ่มขึ้นจากก่อนการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ Adults Education Association of The USA (1956: 2) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ สิ่งที่สร้างอิทธิพลให้กับผู้เข้าร่วมนำไปสู่การปรับปรุงการกระทำ หรือการฝึกอบรมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการทำงาน และการประเมินผลภายหลังจากเข้าร่วมฝึกอบรมแล้ว กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนที่ดีกว่าก่อนการฝึกอบรม จึงสอดคล้องกับ Farrell and Lundegren (1999: 244-245) ที่ได้กล่าวถึงการประเมินผลหลักสูตรจากผู้เข้าร่วมหลักสูตร

ว่า การประเมินผู้เข้าร่วมจะประเมินจากผลที่ได้รับหลังจากที่เข้าร่วมหลักสูตร ถึงความแตกต่างหลังจากเข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาแบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนั้น ทนทานการจากผู้เข้ารับการอบรมพบว่า ผลจากความคิดเห็นในภาพรวมของผู้เข้ารับการอบรมแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.27)

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนั้น ทนทานการสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เมื่อนำไปใช้ปฏิบัติจริงสามารถส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการพัฒนาในเรื่องของความเป็นผู้นำนั้น ทนทานการในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญทุกท่านว่า หลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้นำนั้น ทนทานการมีความเหมาะสมในทุกประการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

1. จำนวนเวลาของการฝึกพัฒนาทักษะในแต่ละด้านมีน้อย เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเวลา ดังนั้นในการนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการขยายเวลาในการฝึกทักษะแต่ละด้านให้มากขึ้น หรือลดจำนวนหัวข้อผู้นำนั้น ทนทานการในแต่ละประเภทลง
2. ควรมีการเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละประเภทของผู้ผู้นำนั้น ทนทานการ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. การใช้แบบทดสอบที่เป็นข้อคำถามทั่วไปไม่เจาะจงตัวอย่างทางพลศึกษามากเกินไป อาจทำให้เกิดผลที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนั้น ทนทานการที่เฉพาะทางแบบเจาะลึกลง เช่น การเป็นผู้นำนั้น ทนทานการกลางแจ้ง การเป็นผู้นำนั้น ทนทานการในการท่องเที่ยว หรือการเป็นผู้นำนั้น ทนทานการประเภทผจญภัย
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างออกไป เช่น จากกลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมหรือกลุ่มตัวอย่างที่มีวิชาชีพทางนั้น ทนทานการโดยเฉพาะ
3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการประเมินผลแบบอื่นนอกจากใช้แบบทดสอบ เช่น การประเมินผลจากการปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนาทรัพยากรนันทนาการ สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ สำนักงานพัฒนาการกีฬา
และนันทนาการ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. 2546. **ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการนันทนาการ
ในโลกยุคใหม่**. โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. สุวีริยาสาส์น, กรุงเทพฯ.
- น้อย ศิริโชติ. 2524. **เทคนิคการฝึกอบรม**. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.
- สุวิมล ตั้งสัจพจน์. 2540. **สาระนำรู้เกี่ยวกับพลศึกษาและนันทนาการ**. มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ,
กรุงเทพฯ.
- _____. 2547. **Proceedings การประชุมวิชาการนันทนาการเรื่อง การจัดนันทนาการ
เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน**. ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพฯ.(อัดสำเนา)
- Adults Education Association of The USA. 1956. **Training Group Leaders**. Adults
Education Association, Washington D.C.
- Farrell, P. and Lundegren, H.M. 1999. **The Process of Recreation Programming:
Theory and Technique**. Third Edition. Venture Publishing, Pennsylvania.